

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สมัยพุทธกาลหลังจากที่พระพุทธองค์ตรัสรู้ ๒ เดือนได้แสดงปฐมเทศนาชื่อพระธรรมจักกัปปวัตตนสูตรแก่พระปัญจวัคคีย์แล้วพระอัญญาโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรมและบวชเป็นภิกษุรูปแรกซึ่งถือได้ว่าพระรัตนตรัยครบองค์สาม ในพรรษาแรกมีภิกษุผู้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ๖๐ รูป เมื่อพระพุทธองค์ทรงบัญญัติให้ภิกษุแต่ละรูปเที่ยวจาริกไปโดยลำพังรูปเดียวเพื่ออนุเคราะห์แก่ชาวโลกและได้อนุญาตให้ภิกษุดังกล่าวสามารถบวชแก่กุลบุตรได้ พระภิกษุจึงมีมากขึ้น

เมื่อมีภิกษุมากขึ้นโดยลำดับและการเป็นอยู่ก็กระจัดกระจายไม่ได้อยู่รวมกันเป็นหมู่เดียวกันเป็นเหตุให้ภิกษุเหล่านั้นมีความประพฤติต่างกันไปเพื่อให้ความประพฤติของภิกษุทั้งหลายให้อยู่ในแบบเดียวกันด้านการปกครองจึงต้องมีความเป็นระเบียบแบบแผนมีกฎเกณฑ์ข้อบังคับเพื่อปรับความประพฤติให้เป็นแนวเดียวกันพระพุทธองค์ทรงตั้งอยู่ในฐานะเป็นพระธรรมราชาผู้ปกครองสงฆ์และทรงเป็นพระสังฆบิดรผู้ดูแลสงฆ์จึงทรงทำหน้าที่ ๒ ประการคือ

๑. ทรงตั้งพุทธบัญญัติเพื่อป้องกันความประพฤติเสียหายและวางโทษแก่ภิกษุผู้ล่วงละเมิดด้วยการลงโทษคือปรับอาบัติหนักบ้าง เบาบ้างตามสมควรแก่ความผิดนั้นๆ

๒. ทรงตั้งขนบธรรมเนียมซึ่งเรียกว่าอภิสมจารเพื่อชักนำความประพฤติของพระภิกษุสงฆ์ให้ดั่งามพระพุทธบัญญัติและอภิสมจารทั้ง ๒ อย่างนี้ รวมเรียกว่า พระวินัย

พระวินัยเปรียบเสมือนด้ายร้อยดอกไม้สำหรับใช้ควบคุมคือร้อยดอกไม้ไว้ไม่ให้กระจัดกระจาย ฉะนั้น พระวินัยเป็นสิ่งที่คอยควบคุมความประพฤติของภิกษุสงฆ์ให้มีระเบียบเรียบร้อยดั่งาม

ฉันนั้น กล่าวคือ บุคคลที่เข้ามาบวชเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา นั้นมีหลายประเภทด้วยกันเช่นมาจากสกุลต่างกัน เชื้อชาติต่างกัน ฐานะต่างกัน การศึกษาต่างกัน อหยาศัยต่างกัน และวัฒนธรรม ประเพณีก็ต่างกัน เป็นต้น ถ้าไม่มีพระวินัยเป็นเครื่องมือในการ ปกครอง หรือถ้าภิกษุสงฆ์ไม่ประพฤติปฏิบัติตามพระวินัยแล้ว ก็จะทำให้เป็นหมู่ภิกษุที่ขาดระเบียบ เป็นผู้เลวทรามไม่เป็นที่ตั้งแห่ง ศรัทธา ความเลื่อมใสที่สำคัญยิ่งคือ พระพุทธศาสนาจะตั้งอยู่ไม่ได้ นาน^๑

การบัญญัติวินัยนั้น จะทรงบัญญัติเมื่อมีภิกษุทำความเสียหายอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น ไม่ได้ทรงบัญญัติไว้ล่วงหน้า โดยแบ่งเป็น ๒ ลักษณะคือ

๑. ทรงบัญญัติไว้เดิมเรียกว่า มุลบัญญัติหรือต้นบัญญัติ

๒. อนุบัญญัติ หมายถึง ข้อบัญญัติที่ทรงเพิ่มเติมขึ้น ภายหลัง เพื่อเสริมมูลบัญญัติให้รัดกุมขึ้นหรือผ่อนให้เพลาลง สะดวกแก่การปฏิบัติตาม^๒

สำหรับตติยปาราชิกกัณฑ์ หรือปาราชิกสิกขาบทที่ ๓ นั้น บัญญัติไว้ว่า “ภิกษุใดจงใจพรากกายมนุษย์จากชีวิต หรือแสวงหา ศัสตราอันจะพรากกายนั้น แม้ภิกษุนี้ก็ปาราชิก หาสิ่งวาสมิได้”^๓

^๑กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, **หลักสูตรและคู่มือการเรียน การสอนศาสนศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร:การศาสนา, ๒๕๔๓), หน้า ๑๔๕.

^๒คณาจารย์สำนักพิมพ์เลียงเชียง เพียรเพื่อพุทธศาสน์, **หนังสือ บูรณาการแผนใหม่้นกรรมชั้นตรี**, (กรุงเทพมหานคร: เลียงเชียง, ๒๕๔๖), หน้า ๔๐๕.

^๓วิ.มหา(ไทย) ๑/๑๖๓/๑๓๙.

อาบัติปาราชิกนี้ จัดเป็นครุอาบัติ มีโทษร้ายแรงที่สุด เทียบเท่า (โทษทางบ้านเมืองคือ) โทษประหารชีวิต ภูษล่วงละเมิดเข้าแล้วต้องขาดจากการเป็นภิกษุทันที แม้เธอจะปกปิดเอาไว้ นุ่งห่มผ้ากาสาวพัตร์ก็ไม่ถือว่าเป็นภิกษุ และเมื่อสึกออกไปแล้วจะกลับมาบวชเป็นภิกษุอีกก็ไม่ได้แม้ปกปิดบวชก็ไม่เป็นภิกษุ ท่านจึงเรียกว่าปาราชิกแปลว่าผู้พ่ายแพ้หาสิ่งवासมิได้ คือ ไม่มีสิทธิของความเป็นภิกษุในการเข้าร่วมอุโบสถ ปวารณา และทำสังฆกรรมเหมือนกับภิกษุอื่น^๔

สำหรับโทษการละเมิดพระวินัย “ความจริงมีโทษหนัก... การมีโทษทางพระวินัยหมายถึงว่าตกนรกบ้าง เกิดเป็นเปรตบ้าง เป็นอสุรกายบ้าง เป็นสัตว์เดรัจฉานบ้าง...”^๕ตามความหมายนี้โทษทางพระวินัยของภิกษุในกรณีที่ไม่มีผู้กล่าวโทษจะเป็นโทษทางใจ มีผลในอนาคตหรือในภพต่อไป แต่หากมีผู้กล่าวโทษเป็นความผิดชัดแจ้งปรากฏต่อสังคมสงฆ์ จึงจะมีการลงโทษโดยการให้ลาสิกขาหรือให้ขาดจากความเป็นภิกษุในทันที

ส่วนกฎหมาย คือ ข้อบังคับของรัฐที่กำหนดความประพฤติของมนุษย์ตราขึ้นโดยรัฐาธิปัตย์เพื่อให้ความสงบเรียบร้อยแก่แผ่นดินและให้ความยุติธรรมแก่ราษฎร ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องได้รับผลร้ายหรือถูกลงโทษ และรวมถึงกฎข้อบังคับที่กำหนดขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายด้วย^๖

^๔คณาจารย์สำนักพิมพ์เสียงเชียงใหม่ เพียรเพื่อพุทธศาสน์, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๒๔.

^๕พระราชพรหมยาน (วีระ ถาวโร มหาเถระ), ศิลของพระ, (กรุงเทพมหานคร:วชิรรินทร์สำนักพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๒.

^๖ชาญวุฒิ วัชรพุก และคณะ, อ้างใน สุขุม นวลสกุล และคณะ, การเมืองการปกครองของไทย (กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔), หน้า ๒๒๕.

กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติว่า การกระทำหรือไม่กระทำการอย่างใดเป็นความผิด และกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำผิดไว้ด้วย^๓

ความรับผิดทางอาญานั้นบุคคลจะต้องรับผิดก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะกระทำโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดเมื่อกระทำโดยประมาท หรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิดแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา

กระทำโดยเจตนา ได้แก่การกระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น

ถ้าผู้กระทำมิได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิดจะถือว่าผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นมิได้

การกระทำโดยประมาท ได้แก่การกระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่

การกระทำ ให้หมายความรวมถึงการให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดขึ้นโดยงดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย (มาตรา ๕๙)

บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะที่ยกระทำนั้น บัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้น

^๓เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค ๑, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๔.

จากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่จำเป็นต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้นถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง (มาตรา ๒)

โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้(๑) ประหารชีวิต (๒) จำคุก (๓) กักขัง (๔) ปรับ และ (๕) ริบทรัพย์สิน (มาตรา ๑๘)

ความผิดต่อชีวิต หมายถึง ลักษณะของการกระทำที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดในหมวดนี้ เป็นการที่บุคคลหนึ่งประทุษร้ายต่ออีกบุคคลหนึ่ง ไม่ว่าจะกระทำโดยวิธีใดก็ตามอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายเพราะการกระทำนั้นหรือเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายโดยทางอ้อมอันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับการกระทำนั้น ไม่ว่าจะเป็นการทำให้ผู้อื่นนั้นฆ่าตนเองหรือถูกผู้อื่นฆ่าก็ตาม^๔

ภิกษุผู้ละเมิดพระวินัยตติยปาราชิกกัณฑ์ หรือปาราชิกสิกขาบทที่ ๓ คือพรากกายมนุษย์จากชีวิต หรือแสวงหาศีลตราอันจะพรากกายนั้น นอกจากจะรับโทษตามพระวินัยแล้ว ยังจะต้องรับโทษตามกฎหมายบ้านเมืองด้วย

การศึกษาเปรียบเทียบครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาเปรียบเทียบ ฐานความผิดองค์ประกอบแห่งความผิด และโทษที่จะได้รับจากการละเมิดหรือการกระทำความผิด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมสงฆ์ และสังคมไทยโดยรวม

๑.๒ วัตถุประสงค์ในการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาปาราชิกสิกขาบทที่ ๓ ที่ปรากฏในพระวินัยปิฎก

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาความผิดต่อชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญา

^๔สมศักดิ์ สิงห์พันธุ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา เล่ม ๔ ตอนที่ ๑ (กรุงเทพมหานคร: การศาสนา, ๒๕๑๕), หน้า ๕.

๑.๒.๓ เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบปาราชิกสิกขาบทที่ ๓ กับ ความผิดต่อชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญา

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ ปาราชิกสิกขาบทที่ ๓ ความหมาย สาเหตุการ บัญญัติ จุดมุ่งหมายของการบัญญัติ ความหนักเบาของอาบัติที่ผู้ ล่วงละเมิดจะได้รับการปรับอาบัติ การลงนิคหกรรม (การลงโทษ)

๑.๓.๒ ความผิดต่อชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญานิยาม ความหมาย ประวัติ หรือมูลเหตุที่บัญญัติกฎหมายอาญา ลักษณะ ของกฎหมายอาญา ขอบเขตของกฎหมายอาญา ความรับผิดชอบทาง อาญา องค์ประกอบความผิดต่อชีวิตทั้ง ๖ฐานความผิดและโทษที่ ผู้กระทำความผิดจะได้รับ เป็นต้น

๑.๓.๓ วิเคราะห์เปรียบเทียบปาราชิกสิกขาบทที่ ๓ ในพระ วินัยปิฎกที่ปรากฏในพระไตรปิฎกกับความผิดต่อชีวิตตามประมวล กฎหมายอาญา

๑.๔ ขอบเขตงานวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยต้องการวิเคราะห์เปรียบเทียบปาราชิกสิกขาบทที่ ๓ ในพระวินัยปิฎกที่ปรากฏในพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทยของมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๙ กับ ความผิดต่อชีวิตตาม ประมวลกฎหมายอาญา รวม ๖ ฐานความผิด

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเอกสาร

๑) ข้อมูลปฐมภูมิ คือ ศึกษาจากพระไตรปิฎกฉบับ ภาษาไทยของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๙ ใน

หมวดปาราชิกกัณฑ์ และประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ ๑๐
หมวด ๑ ความผิดต่อชีวิตรวม ๖ ฐานความผิด

๒) ข้อมูลยุติภูมิ กล่าวคือ นอกจากจะศึกษาจากพระวินัยปิฎกที่ปรากฏในพระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๙ ในหมวดปาราชิกกัณฑ์แล้ว ยังศึกษาจากคัมภีร์อรรถกถา ฎีกา อรรถฎีกา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนของกฎหมายอาญาความผิดต่อชีวิตรวม ๖ ฐานความผิด นอกจากจะศึกษาจากตัวบทของประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ยังศึกษาจากพระราชบัญญัติอื่นที่เกี่ยวข้องกัน ประกาศศาลฎีกาฎีกากระทรวง คำพิพากษาศาลฎีกา เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ พระบัญญัติ หมายถึง ปาราชิกสิกขาบทที่ ๓ ส่วนที่ ๑ การพรากกายมนุษย์จากชีวิต และส่วนที่ ๒ การแสวงหาศัตราอันจะพรากกายมนุษย์

๑.๕.๒ อนุบัญญัติ หมายถึง บทบัญญัติเพิ่มเติมขึ้นมาภายหลัง คือ ส่วนที่ขยายพระบัญญัติ : การพูดพรรณนาคุณความตายหรือชักชวนเพื่อให้ผู้อื่นตาย

๑.๕.๓ ปาราชิก หมายถึง ปาราชิกสิกขาบทที่ ๓

๑.๕.๔ บทบัญญัติ หมายถึง บทบัญญัติความผิดต่อชีวิต และความผิดนอกหมวดชีวิต(ฐานทำให้แท้งลูก)ตามประมวลกฎหมายอาญา

๑.๕.๕ ความผิดต่อชีวิต หมายถึง ความผิดต่อชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญารวม ๖ ฐานความผิด

๑.๕.๖ อาบัติ หมายถึง โทษที่พระภิกษุที่ละเมิดพระวินัยจะได้รับ

๑.๕.๗ โทษ หมายถึง โทษที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับตามประมวลกฎหมายอาญา

๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๑ ประเภทเอกสาร

๑) สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงกล่าวไว้ในหนังสือวินัยมุข เล่ม ๓ ว่าภิกษุผู้เป็นเถระต้องเป็น หัวหน้า จึงสมควรสนใจรู้วินัยอย่างนี้ไว้ไม่อย่างนั้นย่อมไม่อาจ อำนวยการในหน้าที่...ภิกษุไม่รู้วินัย จักอาจรักษาสังวรอย่างไร ความบกพร่องแห่งคณะสงฆ์ในหัวเมืองย่อมมี เพราะขาดความรู้ วินัยนั้นเทียว^๙

๒) พระราชพรหมยาน(วีระ ถาวโร มหาเถระ) กล่าวไว้ว่า การสำรวมกายวาจาให้เรียบร้อย ชื่อว่าศีล การรักษาใจมั่นชื่อว่า สมาธิ ความรอบรู้ในกองสังขารชื่อว่าปัญญา ท่านบอกว่า โทษที่เกิดเพราะความละเมิดข้อที่พระพุทธเจ้าทรงห้าม เรียกว่าอาบัติ อาบัติทุกสิกขาบท ได้โปรดทราบถ้าละเมิดถือว่าศีลท่านขาด เมื่อ ศีลท่านขาดท่านจะไปไหน ท่านก็ไปนรก^{๑๐}

๓) หนังสือ “หลักสูตรและคู่มือการเรียนการสอนศาสนศึกษา”โครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรภาคฤดูร้อน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการกล่าวไว้ว่า อาณิสสพระวินัย พระวินัยนั้น ภิกษุรักษาดีแล้ว ย่อมได้รับอาณิสสคือ

(๑) ไม่มีความเดือดร้อน คือ ไม่มีวิปปฏิสาร

^๙สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, **วินัยมุข เล่ม ๓** พิมพ์ครั้งที่ ๒๕, (กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรญาณ, ๒๕๓๘), หน้า ๑๐.

^{๑๐}พระราชพรหมยาน(วีระ ถาวโร มหาเถระ), เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘.

(๒) ย่อมได้รับความแช่มชื่น เพราะรู้สึกว่าตนเองประพฤติดีงามแล้ว ไม่ต้องถูกลงโทษ หรือถูกติเตียน

(๓) ย่อมได้รับความสรรเสริญ หรือเข้าสมาคมกับผู้ที่มีศัลย่อมมองอาจกล้าหาญไม่สะทกสะท้าน^{๑๑}

๔) พระอาจารย์จันทา ถาวโร กล่าวไว้ว่า ถ้านักบวชไม่รักษาวินัย ไม่คำนึงถึงศีลของตน เพศของตน ทำให้ศีลขาด หรือต่างพร้อย หรือเศร้าหมอง อยากทำ อยากพูด อยากกิน อยากนุ่ง อยากห่ม อย่างไร ก็ทำไปตามใจชอบนั้น ก็ไม่มีความหมายอะไรในเรื่องการบวชนั้น นั่นแหละ เสียศีลนี้เสียสัตย์เสียดีกว่า เสียสัตย์นี้ตาย ทั้งเสียดีกว่า ไม่มีความหมายอะไรในการบวช

ศีลของพระมี ๒๒๗ ข้อ ปาราชิก ๔ ลิกขาบท นี้เป็นกฎหมายอย่างหนักของพระ ต้องเข้าแล้วขาดจากความเป็นพระ^{๑๒}

๕) พระพานิข ญาณชีโว กล่าวว่า นรกภูมิ เป็นภูมิที่ไม่มีความสุขความสบายเลย สัตว์ที่เกิดในภูมินี้ เกิดขึ้นด้วยรูปกายโตใหญ่ทันที โดยมีรูปธรรม ๒๘ อย่างครบถ้วนบริบูรณ์ สัตว์ที่เกิดในนรกนั้นเพราะทำบาปด้วยใจร้าย ได้แก่ อกุศลจิต ๑๒ ดวงเหตุที่ทำให้สัตว์ทั้งหลายมีใจร้าย และทำให้สัตว์ทั้งหลายไปเกิดในอบายภูมิทั้ง ๔ มีอยู่ ๓ ประการคือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง

สภาพการทำบาปของสัตว์ทั้งหลายมี ๑๐ จำพวก คือ กายกรรม ๓ วจีกรรม ๔ และ มโนกรรม ๓ สำหรับกายกรรม ได้แก่

^{๑๑}หลักสูตรและคู่มือการเรียนการสอนศาสนศึกษา, กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕๕.

^{๑๒}พระจันทา ถาวโร, พระวินัย๒๒๗เทศน์ภาคปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: ศิลป์สยามบรรจุกัณฑ์และการพิมพ์), ๒๕๕๒, หน้า ๗.

๑. การฆ่าคนและสัตว์ด้วยมือและเท้าของตน ๒. การลักทรัพย์ของผู้อื่นที่ไม่ได้ให้แก่อน ๓. การเป็นชู้กับภรรยาและสามีของผู้อื่น
 ดังนี้เป็นต้น^{๑๓}

๖) พระภิกษุภิกขุ(เพด็จ ทตตชีโว) กล่าวว่า สรรวม
 คิลต้องอยู่ศูนย์กลางกาย นั้นแหละที่ตั้งของคิล ที่เกิดของคิลนั้น
 จะต้องอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ดวงธรรมนั้น
 อยู่กลางกายมนุษย์ ใสเป็นกระจกคั่นช่องสองเงาหน้า เท้าฟองไข่
 แดงของไก่ อยู่กลางกายมนุษย์ ชึ่งด้ายกลุ่มจากสะดือทะลุหลังขวา
 ทะลุซ้าย จุดที่ด้ายสองเส้นนั้นตัดกัน เรียกว่า “กลางกึ่ง” เป็นที่ตั้ง
 ของดวงธรรมของกายมนุษย์ เอาใจไปอยู่ตรงนั้น ถ้าหยุดตรงนั้น
 ไม่ได้ละก็ สรรวมไม่ถูกเสียแล้ว...^{๑๔}

๗) คณาจารย์แห่งเสียงเชียงจวงเจริญ กล่าวว่ อาการ
 พรากชีวิตนั้นมี ๕ อย่าง คือ

(๑) ให้ประหาร ได้แก่ ฟันด้วยดาบ แทงด้วยหอก ตีด้วย
 ท่อนไม้ เป็นต้น จนถึงแก่ชีวิต

(๒) ชัดไปประหาร ได้แก่ ยิงด้วยศร หรืออาวุธปืน ฟุ้งด้วย
 หอกขว้างด้วยก้อนหิน เป็นต้น จนถึงแก่ชีวิต

(๓) วางไว้ทำร้าย ได้แก่ วางขวาก ฝังหลาว วางของหนัก
 ให้ทับตาย วางยาพิษ เป็นต้น จนถึงแก่ชีวิต

^{๑๓}พระพนิช ญาณชีโว, ไตรภูมิพระร่วงฉบับย่อความ, พิมพ์ครั้งที่
 ๑, (กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ตรงหัว), ๒๕๔๐ หน้า ๕

^{๑๔}พระภิกษุภิกขุ(เพด็จ ทตตชีโว), พระแท้, พิมพ์ครั้งที่ ๕
 (กรุงเทพมหานคร:ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน)), ๒๕๔๕, หน้า
 ๑๘๑.

(๔) ทำร้ายด้วยวิชา ได้แก่ ทำด้วยคาถาอาคม เวทย์มนต์ หรือด้วยไฟ ซึ่งประกอบขึ้นด้วยอำนาจลึกลับ เป็นต้น จนถึงแก่ ความตาย

(๕) ทำร้ายด้วยฤทธิ์ เช่น ภิกษุมิตาเป็นอาวฐ เมื่อโกรธ ถึงตาดูผู้อื่นเพื่อให้ตาย และกัตตายสมประสงค์ เป็นต้น^{๑๔}

๔) สุนัย มโนมัยอุดม กล่าวไว้ว่า กฎหมายที่ใช้บังคับใน สมัยแองโก-แซกซอน ได้แก่ กฎหมายจารีตประเพณี ซึ่งมีพื้นฐาน มาจากประเพณีโบราณของเยอรมันดั้งเดิม ทั้งกษัตริย์ และ ประชาชนถือว่าอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกัน...^{๑๖}

๕) มานิตย์ จุมปา กล่าวว่า คดีอาญานั้น โจทก์คือรัฐ ผู้ ฟ้องคดีคืออัยการ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้นหากในคดีอาญา นั้นผู้เสียหายอยากฟ้องเรียกค่าเสียหายด้วย ผู้เสียหายต้องว่าจ้าง ทนายความเพื่อให้ดำเนินการฟ้องร้องคดีแพ่งเอง...^{๑๗}

๑๐) ประชุม โจนฉาย กล่าวว่า พระเจ้าจัสติเนียนได้ทรง รวบรวมกฎหมายโรมันไว้ให้คนรุ่นหลังศึกษาต่อไปได้ ขณะที่ทรง มอบหมายให้มีการรวบรวมกฎหมายนั้น โลกสมัยเก่ากำลังหมดสิ้น

^{๑๔}คณาจารย์สำนักพิมพ์เลียงเชียง เพียรเพื่อพุทธศาสน์, **วินัยมุข เล่ม ๑** (สำหรับนักธรรมชั้นตรี) พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์ เลียงเชียงจงเจริญ), ๒๕๔๒, หน้า ๔๐.

^{๑๖}สุนัย มโนมัยอุดม, **ระบบกฎหมายอังกฤษ**, โครงการตำราและ เอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พิมพ์ ครั้งที่ ๓ (กรุงเทพมหานคร:เดือนตุลา จำกัด), ๒๕๕๒, หน้า ๑๐.

^{๑๗}มานิตย์ จุมปา, **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายสหรัฐอเมริกา**, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพมหานคร: เดือนตุลา จำกัด), ๒๕๕๒, หน้า ๖๙.

ไป โดยทรงหวั่นเกรงว่า ถ้าไม่รีบรวบรวมไว้ก็จะไม่มีสิ่งใดหลงเหลืออยู่...^{๑๘}

๑๑) ฐริชญาวัฒน์รุ่ง กล่าวว่ กฏหมายตามเนื้อความ หมายถึง กฏหมายซึ่งบทบัญญัติมีลักษณะเป็นกฏหมายแท้ กฏหมายตามเนื้อความ ได้แก่ข้อบังคับของรัฐซึ่งกำหนดความประพฤติของมนุษย์ ถ้าฝ่าฝืนจะได้รับผลร้ายหรือถูกลงโทษ...^{๑๙}

๑.๖.๒ ประเภทงานวิจัยและวิทยานิพนธ์

๑) พระมหาอุดม สารเมธี (สารบรรณ) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการยุติธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท : กรณีศึกษาการลงนาคกรรมตามกฎของมหาเถรสมาคม” วิทยานิพนธ์นี้ศึกษานิคกรรมในพระไตรปิฎก และการลงนาคกรรมตามกฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๑ ว่าเป็นอย่างไรและพอที่จะเป็นเครื่องมือให้พระสังฆาธิการที่ทำหน้าที่พระผู้ปกครอง ตั้งแต่ระดับเจ้าอาวาสเป็นต้นไปใช้บริหารจัดการคณะสงฆ์ได้หรือไม่เพียงใดจากการศึกษาทราบว่า เป็นไปด้วยดี แม้มีปัญหาทางการปกครองเกิดขึ้นก็ยังสามารถบริหารจัดการและแก้ไขได้^{๒๐}

^{๑๘}ประชุม โฉมฉาย, กฏหมายเอกชนเปรียบเทียบ:จารีตโรมันและแอ่งโกลแซกซอน, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพมหานคร : เดือนตุลา จำกัด), ๒๕๕๒, หน้า ๒๙.

^{๑๙}ฐริชญาวัฒน์รุ่ง, หลักกฎหมายมหาชน, พิมพ์ครั้งที่ ๓ (กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยรามคำแหง), ๒๕๔๕, หน้า ๓.

^{๒๐}พระมหาอุดม สารเมธี(สารบรรณ) เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการยุติธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท : กรณีศึกษาการลงนาคกรรมตามกฎของมหาเถรสมาคม” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

๒) นายวิวรรณ สายแสง ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบพระวินัยของพระภิกษุกับภิกษุณีในพระพุทธศาสนาเถรวาท: ศึกษาเฉพาะกรณีปาจิตตีย์” ผลการวิจัยพบว่าอาบัติปาจิตตีย์ของพระภิกษุกับพระภิกษุณีที่ใช้ร่วมกันมี ๗๐ สิกขาบท สำหรับพระภิกษุมีเพียง ๑๐ สิกขาบท ส่วนพระภิกษุณีมี ๒๒ สิกขาบท ดังนั้นอาบัติปาจิตตีย์ของพระภิกษุณีมีมากกว่าพระภิกษุ ๑๑ สิกขาบท^{๒๑}

๓) นายอิทธิราช มณีภาค ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการยุติธรรมในพระวินัยปิฎกกับกระบวนการยุติธรรมของกฎหมายไทย” ผลการวิจัยโดยสรุปว่า ศาสนาและกฎหมายเป็นเครื่องมือพัฒนาคน เพราะศาสนาสั่งสอนให้คนทำความดี ละเว้นความชั่ว และทำใจให้สะอาดบริสุทธิ์ ส่วนกฎหมายบังคับคนให้มีระเบียบวินัย ในประวัติศาสตร์ชาติไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัย จนถึงสมัยปัจจุบันพระมหากษัตริย์หรือผู้ปกครองจะนับถือพระพุทธศาสนาและศาสนาพุทธก็เป็นศาสนาประจำชาติ เมื่อผู้ปกครอง และประชาชนมีศีลธรรม และกฎหมายก็พัฒนามาจากขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณีแบบชาวพุทธ สังคมไทยจึงร่วมเย็นเป็นสุขตลอดมาจนถึงปัจจุบัน^{๒๒}

๔) พระมหาอุทัยชัยวิชิตเมธี(บุญถึง) วิจัยเรื่อง “บทบาทในการรักษาพระธรรมวินัยของพระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตโต): ศึกษาเฉพาะกรณีธรรมกาย” ผลการวิจัยพบว่าธรรมกายมีการกระทำ ๒

^{๒๑}วิวรรณ สายแสง, “การศึกษาเปรียบเทียบพระวินัยของพระภิกษุกับภิกษุณี...”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗).

^{๒๒}อิทธิราช มณีภาค ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการยุติธรรมในพระวินัยปิฎกกับกระบวนการยุติธรรมของกฎหมายไทย” *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖).

ลักษณะ คือ ๑. การทำพระวินัยให้วิปริต ให้ผิดเพี้ยนไปจากพระไตรปิฎก ปลอมปนคำสอนเข้าไปในพระไตรปิฎก สอนว่านิพพานเป็นอัตตา บุญเป็นประดุจสินค้าที่ทำเป็นธุรกิจ ละเลยคำสอนแบบเถรวาทที่เน้นความเป็นธรรมชาติ สมณะ เรียบง่าย มาเป็นแบบพุทธพาณิชย์ ยกย่องลัทธิทุนนิยม วัตถุนิยม บริโภคนิยม ฟุ้งเฟ้อ ดึงพุทธศาสนามาเป็นศาสนาแห่งเทพเจ้า เน้นอิทธิปาฏิหาริย์ เน้นสุขในสมาธิเป็นมิจฉาทิฎฐิ ออกนอกกรอบเถรวาท และเห็นว่าพระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตโต)มีบทบาทในกรณีธรรมกาย ๒ ประการ คือ ๑. รักษาพระธรรมวินัยให้บริสุทธิ์ และ ๒. อุทิศตนเป็นแบบอย่างการรักษาพระธรรมวินัย^{๒๓}

๕) พระมหาศุภชัย ปิยธมมชโย(ติวป่า) วิจัยเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องพุทธจริยศาสตร์กับโทษประหารชีวิต” ผลการวิจัยพบว่าโทษประหารชีวิตเป็นโทษสูงสุดตามประมวลกฎหมายอาญา ผู้คนในสังคมที่เป็นชาวพุทธมีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยที่มีการกำหนดโทษประหารชีวิตไว้ ผู้วิจัยเห็นว่าผู้กระทำผิดถึงขั้นมีโทษหนักถึงขั้นประหารชีวิตนั้น หากจะป้องกันมิให้เกิดการกระทำผิดขึ้นจะต้องแก้ไขด้วยการมีศีล ๕ ละอกุศลมูล ๑๐ และปฏิบัติตามมรรคมรรค ๘ เป็นต้น^{๒๔}

๖) พระอุบล กตปุญโญ(แก้ววงษา) วิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของศีลที่มีต่อสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่าศีลเป็น

^{๒๓}พระมหาสุชาติ วชิรเมธี(บุญถึง), “บทบาทในการรักษาพระธรรมวินัยของพระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตโต) : ศึกษาเฉพาะกรณีธรรมกาย”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖).

^{๒๔}พระมหาศุภชัย ปิยธมมชโย(ติวป่า) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องพุทธจริยศาสตร์กับโทษประหารชีวิต”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕).

เรื่องของการรักษากายวาจาใจให้ก้าวล่วงไปยังบุคคลอื่น คีลเป็นจุดเริ่มต้นของการทำสมาธิแล้วถึงท้ายที่สุดเกิดปัญญารู้แจ้งในไตรลักษณ์ และสิ้นสุดแห่งทุกข์ ผู้วิจัยเห็นว่าสังคมควรมีคีล ๕ แล้วผู้คนจะมีเมตตา และกรุณาต่อกัน^{๒๕}

๓) พ.ต.ท.นาวิน วงศ์รัตนมัจฉา ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาเปรียบเทียบอภิปัตติอนิยตในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับประมวลกฎหมายอาญาในราชอาณาจักรไทย” ผลการวิจัยสรุปว่าอภิปัตติหมายความว่าไม่แน่นอน ความผิดยังไม่ชัดเจน ซึ่งภิกษุสามารถล่วงละเมิดอภิปัตติได้ตั้งแต่อภิปัตติหนักที่สุดคือปาราชิกหรือเบาที่สุดคือปาจิตตีย์ ประเด็นพิจารณาก็คือให้ปรับตามข้อกล่าวหา หรือให้ปรับตามคำรับสารภาพของผู้ถูกกล่าวหาอย่างใดอย่างหนึ่ง ส่วนกฎหมายอาญานั้น หากมีการกล่าวหาว่าผู้ใดกระทำความผิดใดๆ ก็ให้นำข้อกฎหมายมาพิจารณา หากกฎหมายมิได้บัญญัติไว้ว่าเป็นความผิดการกระทำนั้นก็ไม่เป็นความผิด และจะบัญญัติกฎหมายเพื่อเอาผิดย้อนหลังไม่ได้^{๒๖}

๔) นายเกียรติศักดิ์ พันธวงศ์วิจัยเรื่อง “ศึกษาเปรียบเทียบหลักการลงโทษผู้กระทำความผิดในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา” ผลการวิจัยสรุปว่าหลักการลงโทษผู้กระทำความผิดพระวินัยหรือวิธีระงับอธิกรณ์หรือวิธีระงับความขัดแย้งในสมัยพุทธกาลนั้นได้กำหนดอธิกรณ์ไว้ ๔ ประเภท และกำหนดวิธีระงับอธิกรณ์ไว้ ๗

^{๒๕}พระอุบลกตปญฺโญ(แก้ววษา) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของศีลที่มีต่อสังคมไทย”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗).

^{๒๖}พ.ต.ท.นาวิน วงศ์รัตนมัจฉา “ศึกษาเปรียบเทียบอภิปัตติอนิยตในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับประมวลกฎหมายอาญาในราชอาณาจักรไทย” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

ประเภท ส่วนการระงับความขัดแย้งในสังคมสงฆ์ปัจจุบันนั้นใช้วิธีลงนิคหกรรม ตามกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ.๒๕๒๑ ว่าด้วยการลงนิคหกรรม ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๕ ซึ่งเป็นการถอดแบบมาจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของฝ่ายบ้านเมือง^{๒๗}

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงเอกสารเฉพาะส่วนของปาราชิกสิกขาบทที่ ๓ ในส่วนของพระวินัยปิฎกที่ปรากฏในพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทยของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๙ กับความผิดต่อชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญารวม ๖ ฐานความผิด โดยมีขั้นตอนการศึกษาดังนี้

๑.๗.๑ ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิ

๑.๗.๒ นำปาราชิกสิกขาบทที่ ๓ กับความผิดต่อชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญา รวม ๖ ฐานความผิดมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกันว่าเหมือนหรือต่างกันด้านใดบ้าง

๑.๗.๓ เขียนรายงานวิจัย

๑.๗.๔ สรุป เสนอแนะผลวิจัย

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

^{๒๗}เกียรติศักดิ์ พันธวงศ์ “ศึกษาเปรียบเทียบหลักการลงโทษผู้กระทำความผิดในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

๑.๘.๑ ทำให้เข้าใจและทราบความเหมือนระหว่างปาราชิก
สิกขาบทที่ ๓ กับความผิดต่อชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญา

๑.๘.๒ ทำให้เข้าใจและทราบความต่างระหว่างปาราชิก
สิกขาบทที่ ๓ กับความผิดต่อชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญา

๑.๘.๓ เพื่อนำผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบไปปรับใช้ในการ
การลงนิคหกรรมหรือปรับอาบัติพระภิกษุผู้ละเมิดปาราชิก
สิกขาบทที่ ๓ ในสังคมสงฆ์และปรับใช้กับการลงโทษผู้กระทำผิด
ต่อชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญาในสังคมไทย